

Вінницький національний технічний університет
Факультет будівництва, теплоенергетики та газопостачання
Кафедра МБЦО

Магістерська кваліфікаційна робота на тему:

**Особливості управління прибутком
фермерських господарств в сучасних
економічних умовах**

Виконала: ст. гр. МОБ-14м

Калюшко Л.В.

Керівник: д.т.н, професор кафедри МБЦО

Сердюк В. Р.

Вінниця 2015

Метою дипломної роботи є узагальнення теоретичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення процесу формування та розподілу прибутку фермерських господарств.

Завдання дослідження:

- дослідити сучасні тенденції розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні;
- дослідити основні показники розвитку фермерських господарств;
- проаналізувати державну підтримку сільськогосподарських підприємств;
- уточнити визначення поняття “прибуток сільськогосподарських підприємств”;
- дослідити особливості управління прибутком сільськогосподарських підприємств;
- удосконалити алгоритм формування прибутку сільськогосподарських підприємств з урахуванням специфіки аграрної галузі;
- здійснити аналіз процесу управління прибутком на обраному підприємстві;
- розробити рекомендації щодо управління прибутком з метою забезпечення ефективної діяльності аграрних підприємств.

Об'єктом дослідження в роботі є прибуток СФГ «Ранок-В».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади формування, розподілу та використання прибутку на аграрних підприємствах.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і розробці пропозицій з удосконалення процесу формування і розподілу прибутку сільськогосподарських підприємств, а саме:

1. Створено організаційно-економічний механізм управління прибутком сільськогосподарських підприємств, який включає в себе управлінські, фінансові, ринкові та галузеві фактори.
2. Дістали подальшого розвитку:
 - уточнення поняття «прибуток»;
 - система формування прибутку з урахуванням особливостей діяльності сільськогосподарських підприємств.
3. Розроблено методичні засади оцінки ефективності проведення сівозмін та їх проектування на майбутні роки (досліджувані показники, процедура налізу, критерії прийняття рішень).

ЯКЕ МІСЦЕ ЗАЙМАЄ УКРАЇНСЬКЕ СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО У СВІТІ

1 місце	насіння соняшника	8,5 млн т., 23% світ. вир-ва
2 місце	ячмінь	9 млн т., 7% світ. вир-ва
5 місце	кукурудза	21 млн т., 3% світ. вир-ва
	жито	0,55 млн т., 5% світ. вир-ва
6 місце	пшениця	22 млн т., 4% світ. вир-ва
	ріпак	1,5 млн т., 3% світ. вир-ва
7 місце	соя	2,2 млн т., 1% світ. вир-ва
8 місце	яблука	1,05 млн т., 2% світ. вир-ва
	виноград	320 тис. т., 2% світ. вир-ва
10 місце	коров'яче молоко	10,8 млн т., 3% світ. вир-ва
	овес	0,55 млн т., 3% світ. вир-ва

Природно-кліматичні умови сприятливі для вирощування практично усіх видів сільськогосподарських культур через достатність сонячного світла усього вегетаційного періоду. Більше 60% території України покривають **чорноземи** (третина світового запасу) верхнього шару ґрунту. Органічна речовина складає десь від 3-6%.

Сільське господарство України

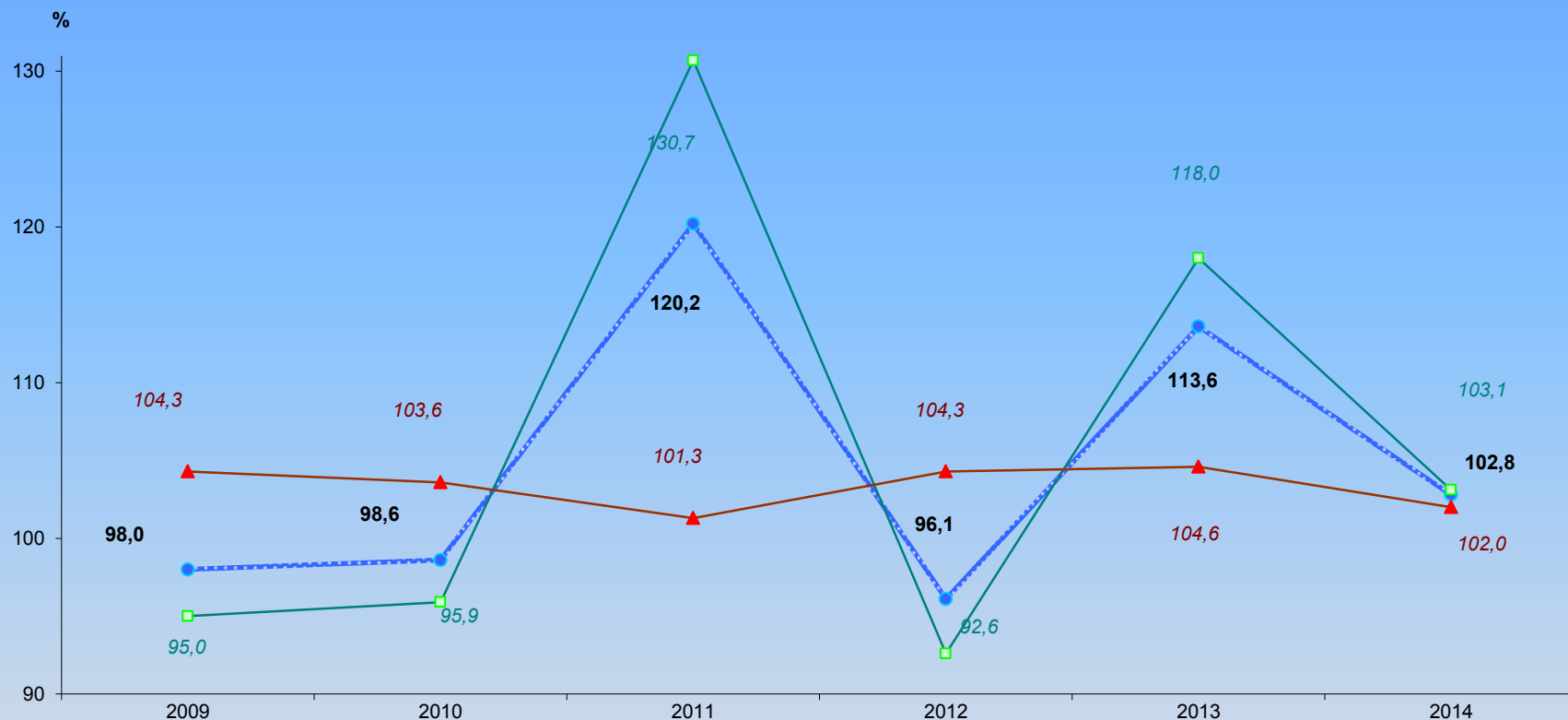
Експорт:
Зерно – 32,4 млн.т
Соняшникова олія – 4
млн.т

Фінансування аграрної галузі характеризується хронічним недофінансуванням та зменшенням обсягів прямої бюджетної підтримки. Так, видатки бюджету на аграрну галузь у загальних видатках стрімко скорочуються – якщо у 2009 році на них припадало 2,32%, то у 2014 році – лише 1,56%.

Динаміка ефективності використання сільськогосподарських угідь в Україні, млн. грн

Показник	2000	2005	2010	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7
Валова продукція сільського господарства, млн.грн	151022,2	179605,8	194886,5	223254,8	253732,7	252000
у т.ч. рослинництва, млн.грн	92838,9	114479,9	124554,1	149233,4	176181	177400
Тваринництва, млн.грн	58183,3	65125,9	70332,4	74021,4	77551,7	74600
Валова продукція на 100 га сільськогосподарських угідь, млн.грн	370,7	471	523,7	601,5	683,6	688
У т.ч. рослинництва, млн.грн	227,9	300,2	334,7	402,1	474,7	522,1
Тваринництва, млн.грн	142,8	170,8	189	199,4	208,9	165,9

Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва, % до попереднього року

Продукція сільського господарства

у т.ч. рослинництво

тваринництво

Рівень рентабельності основних видів продукції сільського господарства у сільськогосподарських підприємствах (у відсотках.)

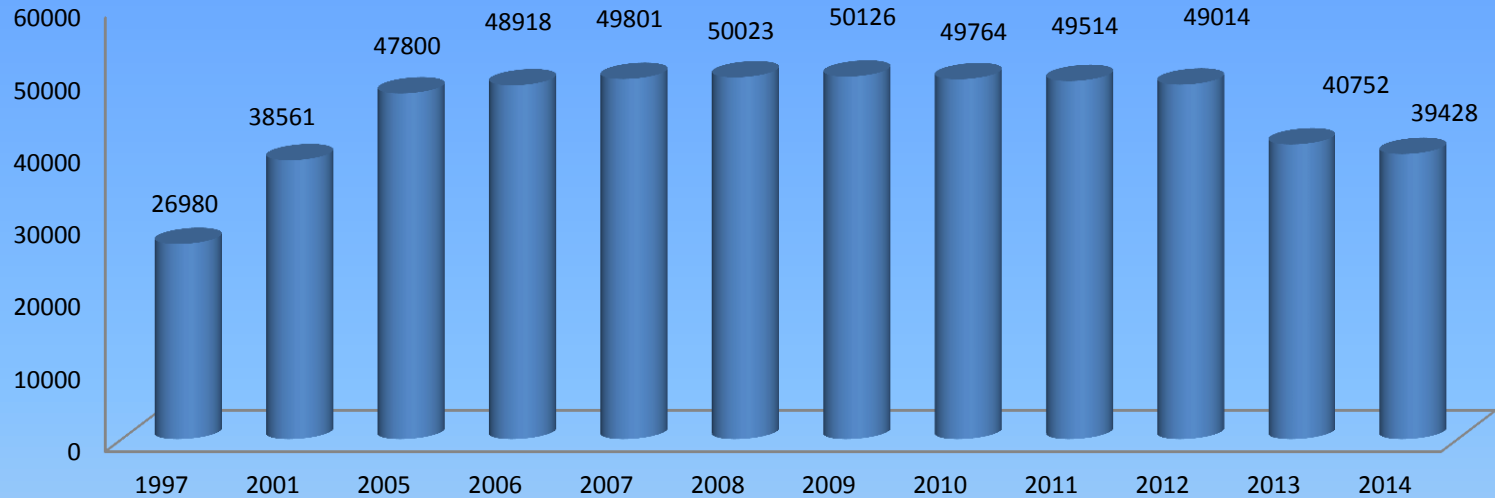
Слайд 7

Види продукції	2006	2007	2008	2009	2011	2012	2013	2014
1	3	4	5	6	7	8	9	10
Зернові культури	3,1	7,4	28,7	16,4	7,3	15,2	1,7	25,8
Цукрові буряки	4,8	11,1	-11,1	7,1	37,0	15,9	2,7	18,3
Картопля	17,8	56,2	24,7	7,9	12,9	21,4	22,2	9,2
Молоко і молочні продукти	12,2	-3,7	13,8	4,1	1,4	17,9	13,4	11,2
Велика рогата худоба і м'ясо	-25,0	-38,4	-41,0	-24,1	-32,9	-29,5	-43,2	-35,6
Свині та м'ясо	14,9	-9,2	-27,6	0,3	12,1	2	0,2	6,0
Вівці та м'ясо	-32,1	-34,3	-46,4	-38,6	-31,8	-29,5	-13,2	-43
Птиця та м'ясо	24,9	12,1	-19,0	-11,3	-22,5	-7,2	-9,9	-9
Яйця	23,5	-6,8	9,1	13,0	13,1	52,6	47,6	54,9

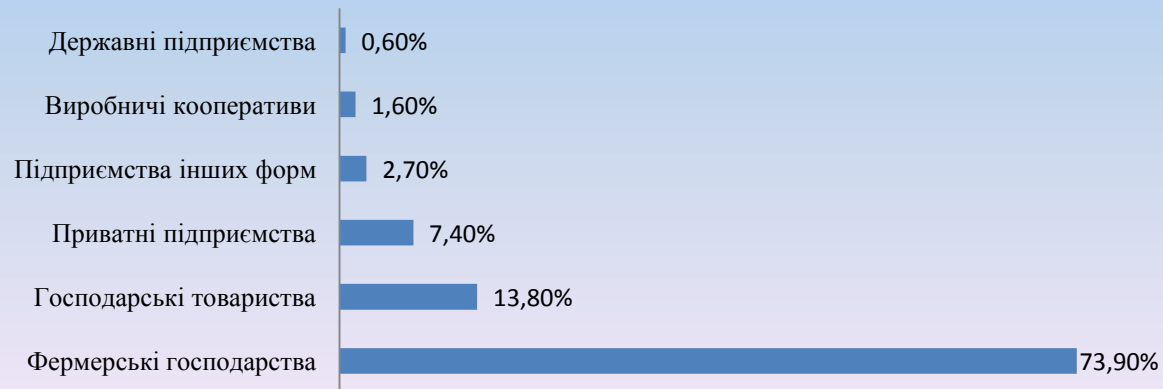
Економічні результати сільськогосподарського виробництва за 2008-2014 рр.

Рік	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Чистий дохід, млн.грн	49947,4	63283,2	75103,4	100681,2	128452,6	121268,4	165645,4
Фінансовий результат, млн.грн	6304,1	7986,3	12807,3	21530,2	22297,1	12497,8	34484,8
Індекс фінансового результату	-	1,27	1,6	1,68	1,04	0,56	2,76
Рентабельність, %	12,6	12,6	17,05	21,38	17,36	10,3	20,8

Кількість фермерських господарств у ЄДРПОУ станом на початок 2014 року

Розподіл суб'єктів сільськогосподарського підприємництва за формами господарювання у 2014 році

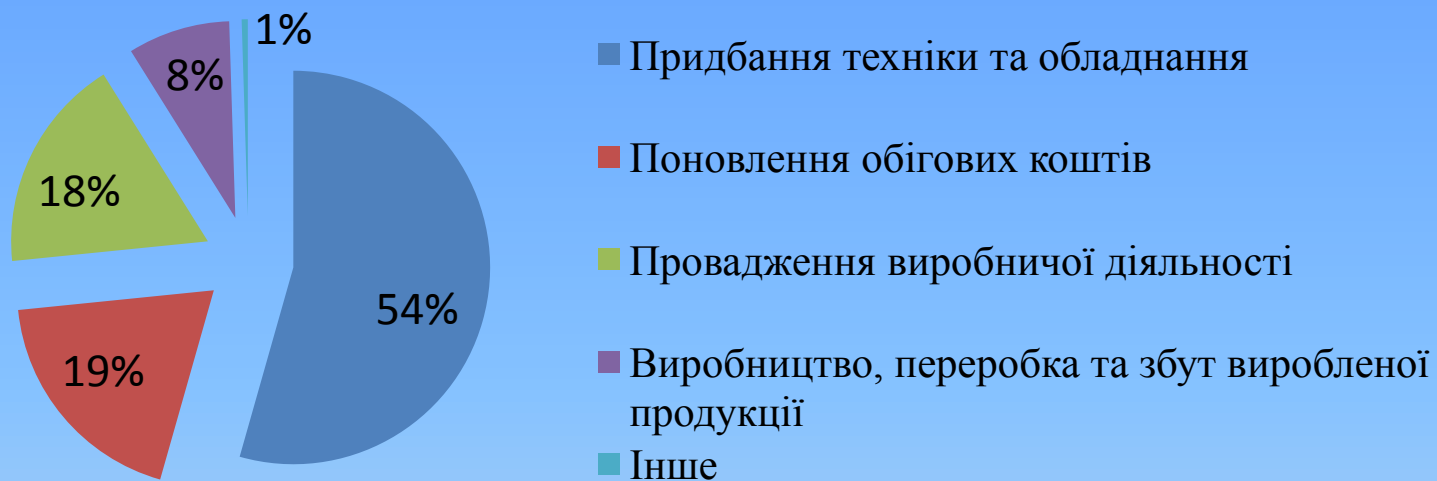
Динаміка розвитку фермерських господарств у 2008 – 2013 рр.

Показник	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7	8
Кількість фермерських господарств	50023	50126	49764	49514	49014	40752	39428
Валова продукція, млн. грн	3477,2	3477,2	5921,4	5074,9	5012,9	3730,5	19188,8
Площа сільськогосподарських угідь у користуванні фермерських господарств, тис.. га	3873	4199	4328	4299	4290,8	4451,7	4707,7
Валова продукція в розрахунку на 1 господарство, млн..грн	0,0694	0,0693	0,1189	0,1025	0,1023	0,0915	0,4866
Валова продукція в розрахунку на 1 га сільгоспугідь, млн.грн	0,893	0,828	1,368	1,181	1,168	0,838	4,076
Індекс виробництва валової продукції (до попереднього року)	-	1	1,7	0,86	0,99	0,74	5,14

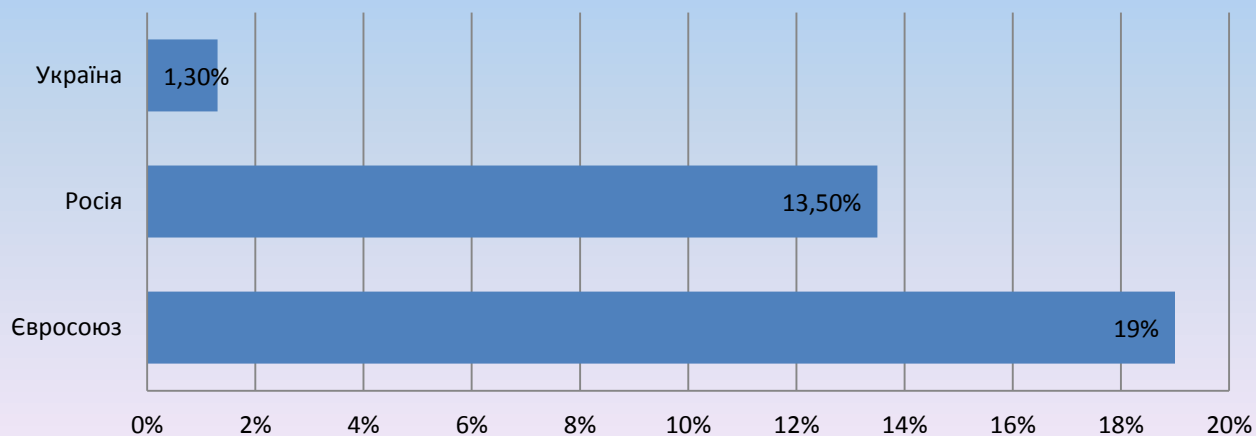
Показники інвестиційної активності та результатів діяльності фермерських господарств України за 2010-2014 рр.

Показник	Рік				
	2010	2011	2012	2013	2014
Кількість фермерських господарств, одиниць	49764	49514	49014	40752	39428
Площа сільськогосподарських угідь у користуванні фермерських господарств	4328	4299	4290,8	4451,7	4707,7
Капітальні інвестиції, млн..грн	696,1	1096,5	496,5	662,2	745,6
Зокрема, на одне господарство, тис..грн	13,98	22,15	10,13	16,25	18,9
Обсяг інвестицій на 1 га сільськогосподарських угідь, тис.грн	160,83	255,05	115,71	148,75	158,38
Капітальні інвестиції в сільське господарство, млн.грн	11311	16703	19086	18640	16780
Частка інвестицій у фермерські господарства в загальному обсязі інвестицій у сільське господарство, %	6,15 %	6,56 %	2,6 %	3, 55 %	4,44 %

Структура державної підтримки у 2014 році

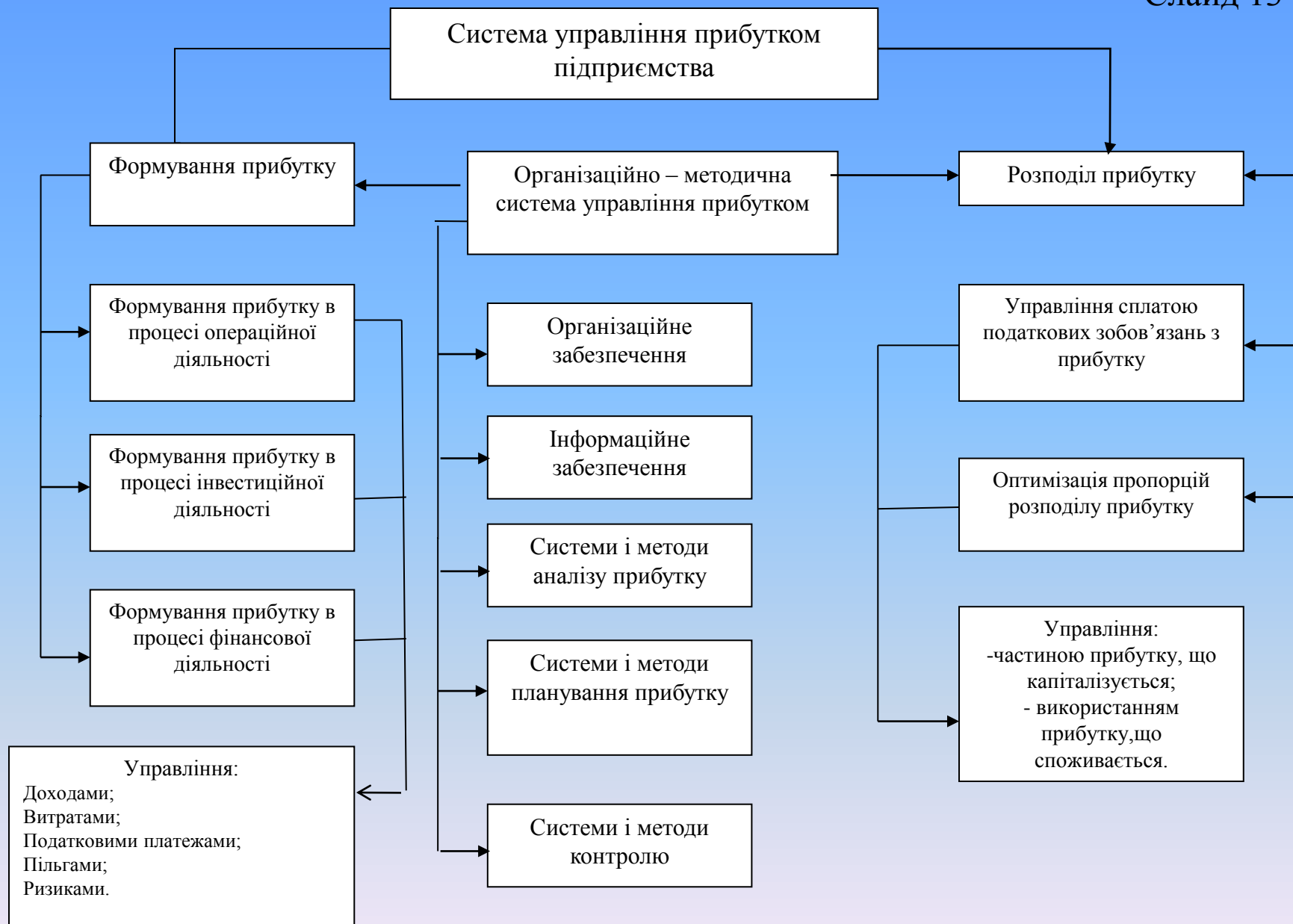

Обсяг підтримки від внутрішнього виробництва агарної продукції у 2014 році

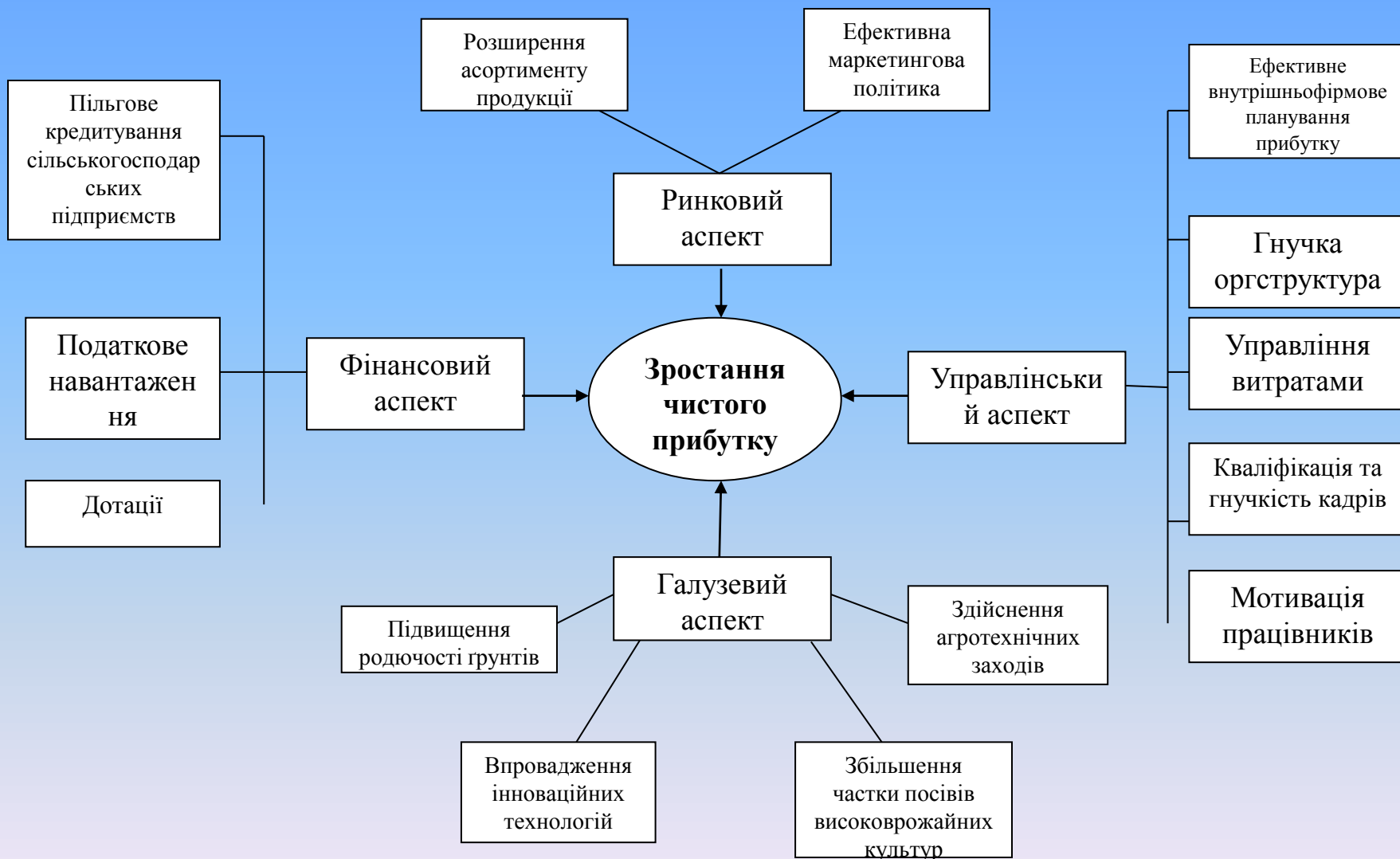

Результати діяльності фермерських господарств за 2008-2014 рр.

Показник	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід, млн.грн	6618,4	8096,9	10585,8	13644,3	17611,2	15344,3	23905,7
Фінансовий результат, млн.грн	1307,6	1567,5	2588,8	3415,9	6548,6	5678,3	5569,4
Рентабельність, %	19,76	19,36	24,46	25,04	37,18	37,01	23,29

Організаційно-економічний механізм управління прибутком сільськогосподарських підприємств

Можна виділити такі особливості управління прибутком сільськогосподарських підприємств, які впливають із особливостей їх діяльності:

- 1) вища ймовірність неотримання прибутку в результаті обставин, що не залежать від підприємства (епідемія, навала сарани, посуха, ураган);
- 2) частину прибутку спрямовують на придбання та утримання дорогих основних засобів;
- 3) формування прибутку відбувається залежно від періоду закінчення виробничого процесу, оскільки він не збігається з календарним роком;
- 4) за частиною продукції не формуються фінансові результати, бо вона надходить до внутрішнього обороту, тобто спрямовується на внутрішньогосподарське споживання;
- 5) застосовується різний порядок формування і розподілу прибутку, тому що передбачено особливі організаційно-правові форми аграрних підприємств;
- 6) значний вплив на процес формування прибутку мають природно-кліматичні фактори (сезонність виробництва)

Аналіз фінансових результаті діяльності СФГ “Ранок”

Показники	2012	2013	2014	Відхилення			
				абсолютне		відносне	
				2013 до 2012	2014 до 2013	2013 до 2012	2014 до 2013
1	2	3	4	5	6	7	8
Дохід (виручка) від реалізації (товарів, робіт, послуг)	7775	6675,7	7608,8	-1081,3	933,1	-14,13	13,98
Податок на додану вартість	1294	1118,3	1521,7	-175,7	0	-8,55	0
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	6481	5557,4	6087,1	-923,6	2051,4	-14,25	36,91
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	5032	5253,4	5489,7	221,4	236,3	3,8	4,49
Валовий прибуток	1449	304	2119,1	-1145	1640,8	-79,02	539,7
Чистий прибуток	1723	287	1944,8	-1436	1657,8	-83,36	577,6

Зібрана площа та виробнича собівартість продукції рослинництва

Продукція	Зібрана площа, га			Питома вага, %			Виробнича собівартість, тис.грн			Питома вага, %		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Пшениця озима	220	288	200	26,46	32,07	22,57	1065,2	733,1	1312	33,22	18,76	30,52
Пшениця яра	20	-	-	2,4	-	-	60	-	-	1,87	-	-
Гречка	124	10	20	14,92	1,11	2,26	243	16,6	81,8	7,58	0,42	1,9
Кукурудза на зерно	200	370	150	24,06	41,3	16,93	1090	2280	738	33,99	58,35	17,17
Ячмінь	30	30	46	3,61	3,34	5,19	102,8	94,2	147,3	3,2	2,41	3,43
Соняшник	-	-	130	-	-	14,67	-	-	704,6	-	-	16,39
Соя	267,3	200	340	32,15	22,27	38,37	646	783,7	1315,7	20,15	20,06	30,6
Всього	831,3	898	886	100	100	100	3206,8	3907,6	4299,4	100	100	100

Виробництво та реалізації продукції рослинництва

Продукція	Вироблено продукції, ц			Реалізовано у фіз.масі, ц			Абсолютне відхилення		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Пшениця озима	11742	10786	10786	10786	733,1	1312	-956	-10052,9	-9474
Пшениця яра	522	-	-	-	-	-	-	-	-
Гречка	986	1516	1516	1516	16,6	81,8	530	-1499,4	-1434,2
Кукурудза на зерно	16455	10454	10454	10454	2280	738	-6001	-8174	-9671
Ячмінь ярий	1646	933	933	933	94,2	147,3	-713	-838,8	-785,7
Соняшник	-	-	-	-	-	704,6	-	-	704,6
Соя	4495	3539	3539	3539	783,7	1315,7	-956	-2755,3	-2223,3
Всього	35846	27228	27228	27228	3907,6	4299,4	-8618	-23380,4	-22928,6

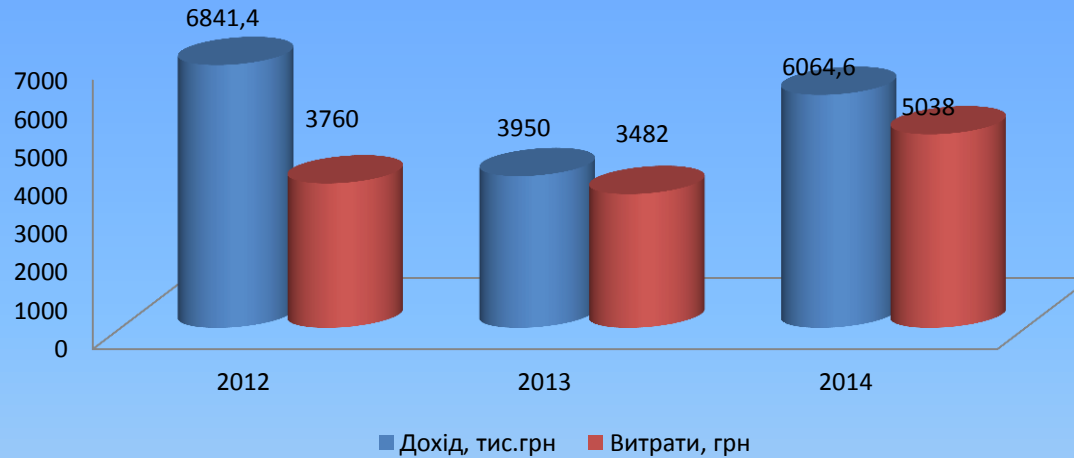
Фінансові результати від реалізації продукції рослинництва

Продукція	Чистий дохід, тис.грн			Урожайність, т/га		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Пшениця озима	3751,9	682,5	1437	5,3	3,2	5,0
Пшениця яра	-	-	-	2,6	-	-
Гречка	559,3	-	373,8	0,8	0,9	2,2
Кукурудза на зерно	1310,5	1734,9	2494,6	5,3	10,0	7,3
Ячмінь ярий	148,4	101,8	0,5	5,5	3,8	2,3
Соняшник	-	-	-	-	-	2,3
Соя	1071,3	1430,8	1758,7	1,7	2,5	2,5
Всього	6841,4	3950	6064,6			

Виробництво та реалізація продукції тваринництва за 2012-2014 рр.

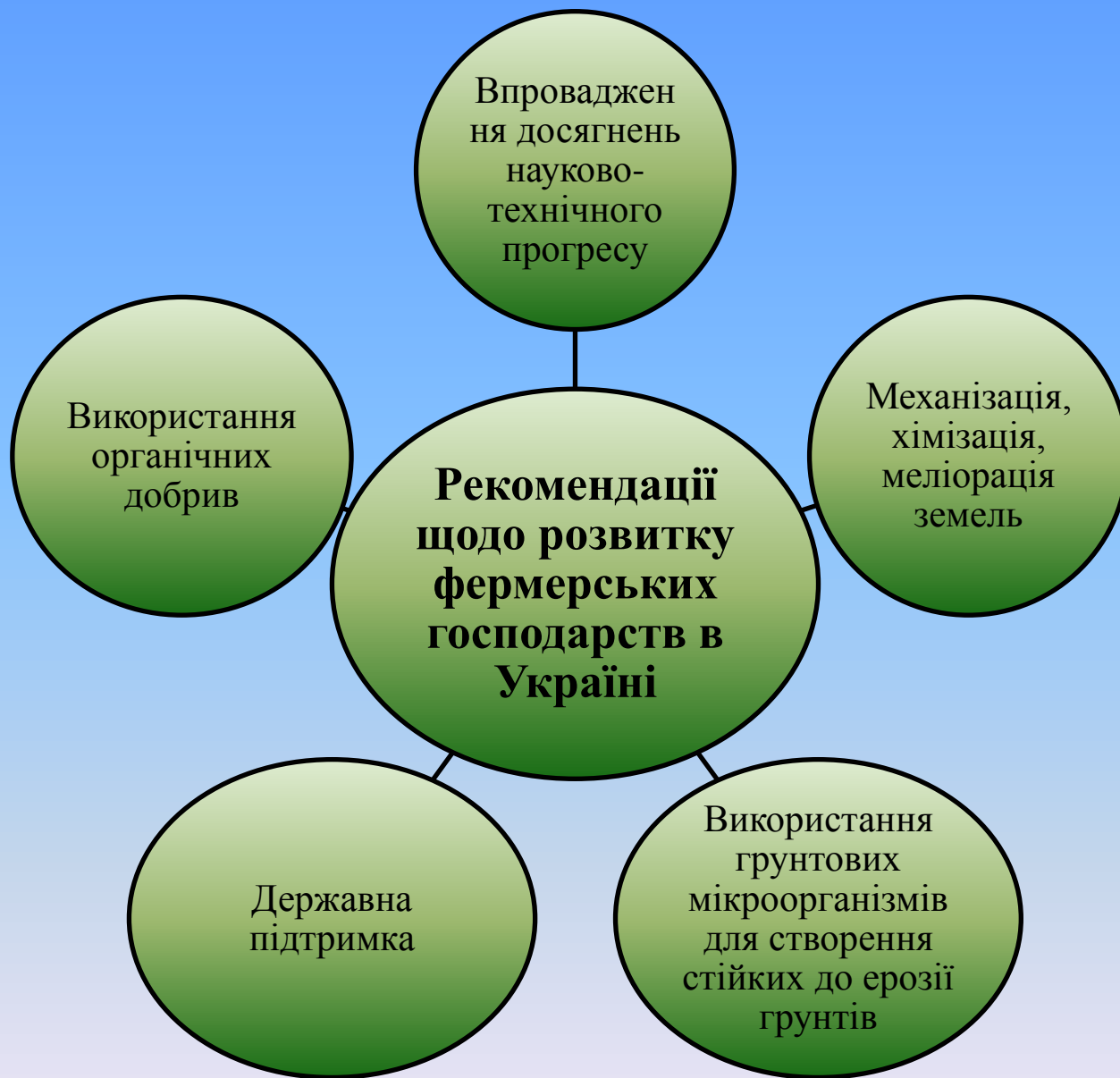
Продукція	Вироблено, ц			Реалізовано у фізичні масі, ц			Чистий дохід, тис.грн		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Вирощування в живій масі великої рогатої худоби	431	341	309	424	361	356	459,7	334,9	493,8
Вирощування овець	6	-	-	55	-	-	77,8	-	-
Молоко	2738	3624	3640	3015	3122	3002	824,4	954	982,4
Інше	2138	511	360	869	272	272	19,8	18,2	8,6
Всього	5313	4476	4309	4363	3755	3630	1381,7	1307,1	1484,8

Дохід та витрати продукції рослинництва за 2012-2014 рр., тис.грн

Дохід та витрати від реалізації продукції тваринництва за 2012-2014 рр., тис.грн

Рекомендації щодо
підвищення
прибутковості СФГ
“Ранок”

Бізнес-пропозиція виробництва меду.
Мета: Відкриття пасіки
Інвестиції: 90 000 грн
Чиста поточна вартість (NPV) – 266 245 грн
Період окупності: 14 місяців

Проектування сівозміни для СФГ “Ранок” на
найближчий рік

Зменшення “мертвих відходів”
Економічні витрати – 20 000 грн
Економічна вигода – 400 000 грн

Використання спеціальних фрез для виймання кормів
Необхідні інвестиції: 50 000 – 70 000 грн
Економічний результат: 80 000 грн
Термін окупності: 1 рік

Впровадження високовражайних сортів зерна

Підвищення родючості ґрунтів

Дякую за увагу!